

вважаємо обґрунтування, за окресленими концептуальними засадами, методів системного використання засобів акторського мистецтва в діяльності вчителя.

Список використаної літератури

1. *Ананьев Б.Г.* О проблемах современного человекознания / Б.Г. Ананьев. – СПб. : Питер, 2001. – 260 с.
2. *Анциферова Л.И.* К психологии личности как развивающейся системе // Психология формирования и развития личности / Отв. ред. Л.И. Анциферова. – М. : Наука, 1981. – С. 56-58.
3. *Выготский Л.С.* Собр. соч. : в 6 т. / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика, 1983. – Т. 3 : История развития высших психических функций. – 1983. – 368 с.
4. *Гальперин П. Я.* Лекции по психологии : [учеб. пособие для студентов вузов] / П.Я. Гальперин. – М : Кн. Дом «Ун-т», 2002: – 399 с.
5. *Леонтьев А. Н.* Начало личности – поступок // Избранные психологические произведения в 2-х т. / Под ред. В.В. Давыдова – Т.1. – М. : Педагогика, 1983. – 385 с.
6. *Макаренко А. С.* Педагогические сочинения : в 8-ми т. – Т. 4. – М. : Педагогика, 1984. – 400 с.
7. *Пиаже Ж.* Избранные психологические труды / [пер. с фр.]. Москва : Просвещение, 1969. – 659 с.
8. Психология : [учебник для студ высш. учеб. заведений] / А. Петровский, М. Ярошевский, А. Брушлинский. – 6-е изд., стер. – М. : «Академия», 2006. – 512 с.
9. *Станиславский К. С.* Работа актёра над собой : Ч.1. М. : Искусство, 1985. – 479 с.

Аліса Колотій

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНО–ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ І СТУДЕНТІВ У НІМЕЧЧИНІ: ПІДТРИМКА ЯКОСТІ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

Формування надійної системи забезпечення якості освіти є одним із провідних завдань її модернізації у розвинених країнах світу. Усе більше країн та освітніх закладів у світі стають конкурентами в галузі професійної підготовки, оскільки прагнуть належним чином представляти себе на ринку освітніх послуг, демонструючи при цьому здатність забезпечення високої якості освіти на рівні міжнародних вимог.

Одним із ключових питань оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності є процес вимірювання рівня засвоєних знань і навченості учнів і студентів, використання з цією метою різноманітних шкал, що відображують якісні й кількісні показники їх успіхів у навчанні.

Багатий досвід застосування таких шкал мають зарубіжні заклади освіти: Мюнхенський технічний університет, Гайдельберзький університет Рупрехта-Карла, Гумбольдтський університет. Так, за дослідженнями О.І. Локшиної, наповненість шкал оцінювання знань учнів у школах у країнах Заходу коливається в діапазоні від трьох (Ірландія) до ста балів (Італія). Найбільш поширена в Європі 5-бальна шкала (Швеція, Норвегія та ін.) [2].

Висока якість надання освітніх послуг забезпечує фундаментальну систему науко-теоретичних знань, відповідний рівень розвитку практичних умінь і навичок учнів і студентів. Кожна країна має власний досвід оцінювання якості освіти. У цьому контексті науковий інтерес представляє система загальної середньої і вищої освіти країн Західної Європи, зокрема Німеччини.

Німеччина є одним із ініціаторів й активних учасників освітньої європейської інтеграції. Країна дуже обережно реформує власну систему загальної середньої та вищої освіти взагалі та контролю навчання досягнень студентів і учнів зокрема, прагнучи зберегти історично сформовані традиції у цій галузі. Саме ці особливості роблять Німеччину особливо значущою для отримання професії студентами-іноземцями: за

підрахунками, навчання тут проходять понад 320 000 іноземців із усього світу, що становить 11,9 % від усіх студентів [3, с. 4].

Аналіз наукових праць показує, що окремі аспекти розвитку загальної середньої і вищої освіти в Німеччині вивчалися вітчизняними і зарубіжними вченими і висвітлені у наукових працях І. Акімової, Г. Андрощука, Р. Арнольда, Х. Беннера, Л. Бікасової, В. Грайнерта, Г. Грунера, А. Келя, В. Кларіна, В. Лемперта, Є. Мунха, Г. Патцольда, М. Уолкера, Х. Фюра, Р. Цедлера, Л. Чухно, Л. Шеремета, В. Штратенверта та ін.

Мета нашого наукового пошуку полягає у виявленні особливостей оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів і студентів у Німеччині, чинників підтримки якості й ефективності навчально-виховного процесу.

Дослідження показує, що якість загальної середньої і вищої освіти в Німеччині забезпечується завдяки аналізу, контролю та оптимізації всіх складників навчально-виховного процесу, а це: кваліфікованість учительського й викладацького персоналу (умови найму на роботу й забезпечення можливостей підвищення кваліфікації), цілісність організації навчального процесу (мета, навчальні програми, робота з учнями і студентами), наявність ергономічних приміщень і технічного оснащення, підготовленість учнів і студентів до навчання (умови зарахування), врахування інтелектуальних здібностей та мотивації до навчання.

Аналіз наукового доробку С. Сисоевої та Т. Кристопчук, у якому схарактеризовано освітні системи країн Європейського союзу, зокрема сучасну систему освіти Німеччини, дає нам підставу стверджувати, що вона на сьогодні представлена:

- першим щаблем освіти – початкове навчання;
- другим щаблем освіти – основні школи, реальні школи, гімназії, комплексні школи;
- третім щаблем освіти – вищі навчальні заклади з одержанням диплома про вищу освіту й навчальні заклади підвищення кваліфікації [4].

Держава гарантує усім громадянам одержання обов'язкової середньої освіти, навчання у державних початкових і середніх школах є безкоштовним. З 2014 року Німеччина запровадила безкоштовне навчання у системі вищої освіти. Основою системи вищої освіти країни є університети і прирівняні до них заклади вищої освіти, які є установами, що знаходяться у підпорядкуванні земель (за винятком декількох приватних, зокрема церковних і військових закладів освіти Бундесверу). Федерація і землі фінансують заклади вищої освіти, реконструюють і будують нові заклади. Викладачі, студенти, наукові та інші співробітники створюють групи відповідно до їх кваліфікації, службового становища, відповідальності та причетності.

Університети функціонують на принципах автономії, що дозволяє їм самостійно визначати освітньо-професійні програми, укладати навчальні плани та здійснювати вузькопрофільну підготовку фахівців. Навчання в університетах триває в середньому сім років і закінчується захистом диплому, складанням іспитів на звання магістра або складанням державного екзамену. Після цього можливе продовження навчання аж до захисту докторської дисертації (здобуття вищого ступеня – доктора філософії). Зміст, терміни, порядок проведення іспитів, спеціальності та їх комбінації визначає міністерство культури та освіти кожної землі.

Аналіз наукових джерел показує, що «результати навчання у закладах вищої освіти Німеччини оцінюються за 5-бальною шкалою, де «1» є найвищим позитивним балом, «4» – найнижчим, а «5» – незадовільною оцінкою. Система оцінювання за ECTS передбачає: від 1,0 до 1,5 бала («відмінно») – А рівень; від 1,6 до 2,0 бала («дуже добре») – В рівень; від 2,1 до 3,0 бала («добре») – С рівень; від 3,1 до 3,5 бала («задовільно») – D рівень; від 3,6 до 4,0 бала («достатньо») – E рівень; та від 4,1 до 5,0 бала («не здано») – FX/F рівень. Позитивними є бали від А до E ECTS-рівнів» [1, с. 93].

Також важливим механізмом забезпечення якості вищої освіти в Німеччині є акредитації програм підготовки фахівців. У країні удосконалюється система внутрішньої і зовнішньої оцінки закладів вищої освіти. Особлива увага приділяється підвищенню якості викладання, педагогічної кваліфікації професорсько-викладацького складу.

Заслуговує на увагу те, що «особливість Німеччини в тому, що всі спільно намагаються утримувати молодь під контролем якомога довше, а після нормативного часу учнівства (після 19 років) скеровувати її в заклади неуніверситетського рівня для професійного вдосконалення та отримання посвідчень рівня обер-майстра чи обер-техніка, молодшого інженера тощо, які мало чим поступаються на ринку праці дипломам бакалаврів із відповідних спеціалізацій» [1, с. 94].

Дослідження показує, що у сучасних умовах трансформації вищої освіти в світі виникає необхідність створення спеціальної внутрішньої стратегії забезпечення її якості: системи та механізмів забезпечення академічної доброчесності, оприлюднення критеріїв, правил і процедур оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників і керівників закладів вищої освіти, забезпечення наявності необхідних ергономічних ресурсів для організації освітнього процесу тощо.

Система оцінювання навчальних досягнень учнів загальної середньої освіти в Німеччині побудована на основі принципу диференціації. При оцінюванні враховуються індивідуальні особливості й здібності учня, його інтелектуальний потенціал. У початковій школі протягом перших двох років навчання діти не поділяються на класи, їхні досягнення у навчанні розкриваються в характеристиці успішності, де зазначаються сильні й слабкі сторони учня при вивченні окремих навчальних предметів. З третього року навчання діє 6-бальна система оцінювання: 1 – (відмінно), 2 – (добре), 3 – (задовільно), 4 – (достатньо), 5 – (погано), 6 – (дуже погано) [1].

Інформацію для батьків про успішність учня представляють у вигляді таблиці з визначеним рівнем навчання (високий, достатній, середній, низький), а також із зазначенням рівня засвоєння головних навчальних компетентностей з усіх предметів. Також усі вчителі та вихователі, які працюють з дітьми, виставляють колегіальну оцінку рівня соціально-особистісної взаємодії кожного учня за такими показниками: поведінка, робота в колективі, готовність брати на себе відповідальність, уміння вирішувати конфлікти. Для учнів, які не встигають засвоїти навчальний матеріал на належному рівні, організують додаткові заняття (індивідуальні або групові) в позаурочний час.

Вищезазначені чинники впливу дозволили нам виокремити такі провідні чинники підтримки якості загальної середньої та вищої освіти в Німеччині:

- по-перше, система освіти сучасної Німеччини вирізняється досить тривалим перебуванням молоді в системі формальних навчальних закладів багатьох типів, що дає можливість визначитися з майбутньою професією;

- по-друге, Німеччина має глибокі історичні освітні традиції, що дозволяє їй утримувати найвищі позиції в рейтингу країн зі стабільною й ефективною вищою освітою протягом кількох останніх століть;

- по-третє, починаючи з початкової школи учні мають можливість обирати свій професійний шлях і навчатись у школах того типу, який відповідає їх уподобанням і здібностям;

- по-четверте, вища освіта в усіх державних університетах Німеччини є безкоштовною, як для громадян держави, так і для іноземців. Це дає змогу збільшити частку освіченого населення і вивести країну на новий етап розвитку.

Таким чином, система оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів і студентів у закладах загальної середньої і вищої освіти в Німеччині є важливим механізмом забезпечення якісного навчання й професійної підготовки фахівців.

Список використаної літератури

1. Hochschulrektorenkonferenz: Bologna-Reader. Texte und Hilfestellungen zur Umsetzung der Ziele des Bologna-Prozesses an deutschen Hochschulen. Beitrage zur Hochschulpolitik. – Bonn, 2004. – 306 s.
2. Локшина О.І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи / О. І. Локшина. – К.: КМІУВ, 2002. – 52 с.
3. Навчання у Німеччині. Практичні поради для іноземних студентів / Deutscher Akademischer Austauschdienst German Academic Exchange Service. – 2017. – 66 с.
4. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навчальний посібник / С.О. Сисоєва, Т.Є. Кристопчук // Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне: Овід, 2012. – 352 с.
5. Шеверун Н.В. Особливості оцінювання якості загальної середньої освіти в Німеччині / Н.В. Шеверун // Педагогіка і психологія. – 2014. – № 4. – С. 71-75.

Анастасія Куницька

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ І УКРАЇНИ: СПЕЦИФІКА, КРИТЕРІЇ, МЕТОДИ

У наш час безперервного технологічного розвитку людства першочерговою є потреба у висококваліфікованих фахівцях. Система вищої освіти розвинених країн світу швидко реагує на зміни, що відбуваються в соціально-економічному, науково-технічному й духовно-культурному житті суспільства. Ці країни роблять ставку на людський капітал і створюють ефективні умови для її розвитку. До них належать: Велика Британія, Швейцарія, Сполучені Штати Америки, Канада, Китай, Японія.

Провідну роль у визначенні світових тенденцій розвитку вищої освіти займає Велика Британія. Міжнародний рейтинг «Times Higher Education World University Rankings», що оцінює діяльність університетів світового класу за тринадцятьма індикаторами ефективності показує, що університети Сполученого Королівства займають високі позиції. При цьому провідними критеріями оцінки виступають якість викладання, організація й здійснення наукових досліджень, трансфер знань і міжнародна перспектива розвитку університетів.

Створення конкурентоспроможної національної системи вищої освіти в Україні є першочерговим завданням прогресивного розвитку країни, її інтеграції до європейського і світового освітнього простору. У 2014 році Україна розпочинає реформування вищої освіти в країні відповідно прийнятому закону «Про вищу освіту» (2014 р.).

З метою оцінки результативності освітньої діяльності закладів вищої освіти, кожною країною створено власну систему моніторингу якості вищої освіти, яку представлено спеціалізованими органами та службами. Це дозволяє отримувати аналітичну інформацію щодо якості розвитку освітньої системи країни, координувати профорієнтаційні заходи вступної та рекламної кампанії університетів відповідно запитів ринку праці.

Аналіз наукових праць показує, що окремі аспекти даної проблеми вивчалися вітчизняними і зарубіжними вченими: С. Бін, Д. Вестерхайден, П. Волш, Д. Вудхауз, Л. Глебова, О. Грінчіна, Г. Єльніков, В. Зінченко, Б. Кеєм, М. Кузнецова, О. Ляшенко, А. Марша, Дж. Найт, А. Неженцева, Д. Робінсон, П. Уільямс, В. Шадриков та ін

Мета нашого наукового пошуку полягає у виявленні й порівнянні особливостей, критеріїв і методів моніторингу якості вищої освіти Великої Британії та України.

Аналіз наукових джерел [2; 5] показує, що система вищої освіти у ХХІ столітті має певні тенденції розвитку. Зокрема вченими виділяються такі напрямки її розвитку: